

סקירה כללית 1990-1991

אבנר ציון - שה"מ - לשכת הדרכה נגב - מדריך פרחים.

מבוא

ההתפתחות המבורכת בענף הפרחים בערבה בשנים האחרונות התאפיינה גם בעונת 90-91. התפתחות זאת מוצגת יפה בטבלה 1.

טבלה 1 - השוואה בין הגידולים ובין השנים

ע ו נ ה (ד ו נ ס)					פ ר ח
תחזית 91/92	90/91	89/90	88/89	87/88	
520	400	218	170	103	גיפסנית
150	140	117	80	8	לימוניות כספיה
110	25	----	----	----	לימוניות יפני מריסטמי
80	46	20	10	----	טרכליום
25	24	20	3	----	סולידאסטר/אסטר
50	29	12	8	4	חרציות
100	75	18	9	6	אחרים
1035	739	405	290	121	ס ה " כ

בעונת 90/91 היתה הגדלה של כ-82% בשטחי הפרחים לעומת עונת 89/90. עיקר ההגדלה היתה בגפסנית, עד כדי הכפלת השטחים. מגמה דומה היתה בטרכליום. לקראת השנה הבאה תהיה כנראה הכפלה נוספת בשטחי הטרכליום ויהיו יותר מ-80 דונם. השנה נכנס לסל הפרחים בערבה גידול חדש, לימוניות יפני (מריסטמי).

גידול זה נכנס להיקף מסחרי בעיקר בזכות מו"פ ערבה וקרן גד"ח באיגוד שתרמו את השתילים.

ענף החרציות מתאושש בצורה הדרגתית ויציבה ועמד השנה על 29 דונם. לגידול סולידאסטר ואסתר אין יתרון יחסי בערבה. האפשרות לגדלם בש"פ עם תאורה נותן לנו גידול "חסכוני" בהיקף של 25 דונם. תחת גידולים אחרים נכללים בעיקר מנתור, דלפיניום וכן מספר דונמים בודדים של ליזיאנטוס, ליזימכיה, ברבטוס, אירינגיום, עדעד, פלוקס, ורוניקה, שמיר וורדים.

המגמה לקראת שנת 91-92 היא הגדלה נוספת עד ליותר מאלף דונם. הגדלה משמעותית ביותר צפויה בלימוניום המריסטמי, מעל מאה דונם (טבלה 1). עיקר הדחיפה קיבל הגידול הודות למחירים הגבוהים של שנה זו, כ-1.30 גילדן הולנדי במכירה. יש לדעת שמחיר ממוצע כה גבוה אינו סביר ויש לבנות גידול זה על מחיר של 80-90 סנט הולנדי. למרות הכפלת שטחי הטרכליום היתה ירידה קלה במחיר ממוצע במכירה ועמד על כ-64 סנט הולנדי בשעון.

השנה ירידה קלה זו התקזזה בזכות חישובי שערי החליפין. להוציא שני גידולים אלה היתה ירידה כללית במחיר שאר הפרחים. מנתור לבן קיבל רק 32 סנט בממוצע. מנתור סגול 39 סנט וכמויות הקטנות של מנתור הורוד קיבל 52 סנט. מחירים נמוכים מאוד היו גם בדלפיניום לבן שקיבל 32 סנט ממוצע. הכחול 44 סנט וורוד 54 סנט על כמות פרחים קטנה מאוד. מחיר ממוצע לאסתר בערבה מוערך כ-60 סנט ומחיר דומה לחרציות. כל המחירים שלעיל הם מחירי מכירה בסנטים הולנדים.

פירוט לפי גידולים

מנתור - בערבה גידלו מנתור לסירוגין וסיבות עיקריות להפסקות בגידול היו מחירי מכירה נמוכים, ענפי פריחה עבים וכבדים אשר ייקרו את עלות

התובלה האוירית והורידו את הרווחיות לקרטון T.W. השנה עקב ירידה בכלכליות גידולי ירקות בש"פ, חקלאים רבים נכנסו לענף זה. סיכון השקעות בדונם זה נמוך והיווה פיצוי מסוים לאובדן הכנסות מירקות ש"פ. מאותן הסיבות יגדלו גם בשנה הבאה מנתור אשר עשוי להשאיר כ-2500 שקל לכל דונם. השנה, עקב הנחיות מגמתיות שקיבלו מגדלים מסויימים זייפו מגדלים אלה במשקל הקרטון והגדילו הכנסותיהם. לקראת שנה הבאה עם הכנסת משקל אוטומטי בטרנזיט אני תקווה שתופעה מבישה זו לא תחזור. דלפיניום - גם ענף זה קיבל דחיפה השנה עקב המצב בירקות. בגידול דלפיניום מזרעים בש"פ אין סיכון בהוצאות כבדות ואפשרי קטיף של עד 50,000 פרח מדונם. ניתן לארוז כ-1200-1500 פרח ב-T.W. דבר המעלה את הרווחיות לקרטון. השנה היה זה גידול של תנודות קיצוניות במחירים. מגדלים מעטים שקטפו בתחילה או בסוף המסות העיקריות מהערבה קיבלו מחירים גבוהים. כפי שהוצג לעיל ברוב הקטיפים המחירים לא היו גבוהים. בעתיד, יש לבחון גם את חשיבות הצבע וכמות הענפים המשוקים מאותו צבע בזמן נתון.

חרציות - החורף החם שעזר לגידולי פרחים אחרים הזיק לגידול החרציות בערבה. FUNSHINE הוא הזן העיקרי בערבה. זן זה טופח בהולנד לגידול בתנאי טמפרטורות נמוכות. תנאי טמפרטורה הגבוהים ששררו השנה בערבה פגעו בגידול והתקבלו ענפים קלים עם מעט פקעי פריחה. בנוסף, כמות גדולה ואיכות נמוכה של פרחי חרציות מהבקעה פגע במחירי המכירה של הפרחים מהערבה בחודשי המלחמה. לכן בסה"כ היו מחירים ממוצעים נמוכים לאורך תקופת הקטיף בחודשים ינואר ופברואר. מגדלים בודדים שקטפו בתחילת דצמבר קבלו מחירים גבוהים. לסיכום, עם חזרת מגדלים ותיקים מעין-יהב יגדל ענף החרציות בערבה.

אסטרים - זו שנה ראשונה שמגדלים אסטרים בש"פ עם תאורה בערבה. השנה התבססנו על זן אחד בלבד, "דארק פינק סטאר". בזן זה היתה הרחבה מהירה מדי בכל הארץ. טיפול לקוי בפרח הקטוף בסתיו שבר את השוק בהולנד.

למרות כל זאת, אני מעריך שבמוצע נמכרו פרחי ערבה במחיר 60 סנט
הולנדי. לקראת 91/92 לא תהיה עליה משמעותית בהיקף הגידול ומחליפים
את הזן הישן בזנים חדשים. היות ואין לנו יתרון יחסי בגידול זה לא
נראה הרחבה באסטרים/סולידאסטר בערבה.

גפסנית - מזג אוויר החמים פגע קשה בגידול זה. שטחים רבים נתקעו ומועד
פריחתם נדחה. במרכז העונה המחירים היו נמוכים ביותר, הן בגלל המלחמה
והן בגלל אכות פרחים ירודה. יש עוד הרבה עבודה בנושא טפול בפרח
הקטוף והגשתו עם הגדלת השטחים יש לעשות מאמץ להקדמת הפריחה לחודשים
דצמבר-ינואר.

לימוניום יפני - כאן מזג האוויר החמים עזר לגידול והתקבלו תוצאות
יפות. מגדלים רבים קטפו יותר מ-40,000 פרח במחירים מאוד גבוהים.
לקראת שנה הבאה יש הגדלה משמעותית וכן יהיו כאן זנים נוספים. חימום
יכול למלא את החוסר בפרחים בחודשים ינואר פברואר.

לימוניום כספיה - גידול בעייתי מבחינת הטפול בפרח הקטוף. מתחמם
מאוד במשלוח. עד חודש לפני יום האם איכזב מאוד. אך במפתיע עם עליית
כמויות הפרחים עלו גם המחירים. כל החקלאים אימצו את המלצות ושתלו
מוקדם, באמצע אוגוסט.

טרכליום - גם כאן מזג האוויר השפיע לטובה. השנה נקטפו יותר מ-70,000
פרח ברוב השטחים. היתה ירידה כל שהיא במחיר המכירה לעומת שנה שעברה.
רוב הייבול מתרכז בצורה יפה בחודשים ינואר עד מרץ. אם הגדלת שטחים
לקראת שנה הבאה יש לעשות מאמץ לקבל חלק מן הפרחים גם בנובמבר -
דצמבר ובאפריל. חידוש טרכליום לשנה שניה יכול לתת פתרון בכוון זה.
יש לשאוף לקבלת איכות פרחים טובה ע"י חימום.

נחונים כלכליים

עונת 90-91 תאפיינה בירידת מחירים ברוב גידולי הפרחים בערבה. בעונה האחרונה חלה התפתחות מואצת בענף הפרחים והקפי השטח גדלו עד כדי 700 דונם פרחים בערבה. מזה גפסנית 400 דונם (200 דונם לעומת השנה הקודמת).

לימוניות יפני - 25 דונם (0 לעומת השנה הקודמת).

טרכליום - 44 דונם (25 דונם לעומת השנה הקודמת).

אסתרם - 12 דונם (0 לעומת השנה הקודמת).

לימוניות כספיה - 110 דונם (אין שינוי מהשנה הקודמת).

פרחים נוספים הינם: דלפניות מנתור ליזיאנטוס, ליזמכיה ברבטוס. גיפסנית - השנה בעונות הסתיו והחורף המחירים ירדו באופן רציני, הדבר נבע מהסיבות הבאות :

א. איכות הבסיסית של הגפסנית מתוצאה מהמזג האויר החמים.

ב. טיפול לקוי בפרח הקטוף.

ג. מלחמה שהיתה בתקופת שיא קטיף הפרחים בערבה שהשפעתה היתה ירידת מחירים.

טרכליום - גם בטרכליום היתה ירידת מחירים קטנה דבר שנבע כנראה מהגדלת השטחים בערבה. לעומת זאת, מזג האויר הקיצי הביא להקדמת הקטיף ועליית יבולים (כ-65,000 פרחים). למרות העליה ביבול הכנסה לדונם ירדה עקב ירידה במחירי מכירה ובעליית מחירי התשומות. לימוניות כספיה - עד לאמצע אפריל לא היתה דרישה לפרח זה בבורסות. ולאחר מכן בעקבות יום האם הדרישה לפרח גדלה והמחירים עלו. למרות זאת צפויה ירידה בהקפי השטחי הלימוניות בערבה עקב מעבר מגדלים ללימוניות יפני וכן בגלל בעיות איכות של הפרח הקטוף. לימוניות יפני - התוצאות השיווקיות של הפרח היו טובות מאוד, עם מחירים מאוד גבוהים. בעונה הקרובה יש לצפות לירידת מחירים כתוצאה מהגדלת השטחים מ-25 דונם ל-90 דונם.

ריכוז תחשיבי גידולי פרחים
(נתונים בש"ח)

גידולי פרחים				ג י ד ו ל י ם
לימוניום יפני	לימוניום כספיה	סרכליום	גיפסנית	
				<u>עלויות</u>
10231	1058	3316	1281	גידול
466	236	147	400	דשנים
293	167	265	693	הדברה
1590	0	4956	693	מבנה ושונות
3530	1275	3121	1275	החזר הון
3000	2667	4500	3000	עבודה
19110	5402	16306	6651	סה"כ הוצאות
50	40	90	50	ימי עבודה
1800	1620	600	750	מים
				<u>הכנסות</u>
40000	30000	60000	40000	כמות יצוא
1.3	0.6	0.65	0.56	מחיר מכירה בגולדן הולנדי
0.9	0.37	0.4	0.35	מחיר בשער המשק בש"ח
36000	11100	24000	14000	סה"כ הכנסה
12580	1461	8658	2376	עלות ייצור
23420	9639	15315	11624	תרומה א'
3000	2667	4500	3000	עלות עבודה
20420	6972	10815	8624	תרומה ב'
3540	1275	3121	1275	החזר הון
16890	5698	7694	7349	תרומה ג'
468	241	219	300	תרומה לי"ע
13	6	25.5	15.5	תרומה למים